

Sørumætta

C:\Users\Per Otto\Documents\Jon Ivarson Raud.pptx

Også kalt for

Sudreimsætta

Norges mektigste adelsslekt i Middelalderen

- Ca 1340 var Giske/ Bjarkøy/ Sørumsdal det største adelsgodset i Norge på ca 9% av alt adelsgods, lavadelen hadde da ca 68% av adelsgodset (iflg. Mellem Johnsen 2014)
-
- Ca 1490 var Giske/ Bjarkøy/ Sørumsdal adelsgodsets størrelse kommet over 60 % av alt adelsgodset i Norge. Ved skiftet 1490 kom også Losna/ Nesøygodset inn i denne arven.

Jon Ivarson Raud

Hustru ukjent

Foreldre ukjent

Nevnt 1295, 1302 osv seinest 1310

Stilling baron 1302

Bopel: Sørums i bygda Skaun.

Kildene til Sørumættas mektigste ledd

- Henning Sollied-Norsk slektshistorisk tidsskrift 1942
- Johan Andersen- Sørum bygdebok bd.1 utgitt 1942
- Seinere kilder; Romerike ættehistorielag og Romerike historielags
årbøker
- Per-Øivind Sandberg: Jordeboka over Hans Sigurdsons norske gods...
Hovedoppgave Universitetet i Oslo 1970

Johan Andersen

Joh. Andersen

ble drept en etter en. Han selv måtte sverge at han aldri mer skulle bære våpen mot Sigurd Ribbung. Olaf Mok holdt ikke sitt løfte, og ble seinere overrumplet av ribbungene og drept.

En av Norges merkeligste og mest fremtredende ætter i mellomalderen var Sudrheimsætta på Romerike. Den hadde sitt ættesete på Sudrheim gard i det gamle Skaun og antas å nedstammet fra

Jon.

kong Håkon Håkonsøns frende, som nevnes omkring 1240, og som antas å ha bodd på Sudrheim.

Jon hadde en sønn ved navn

Ivar Jonson.

Om ham vet vi dessverre intet; men så er Ivars sønn

Jon Ivarson (Raud)

så mye mer kjent. Tilnavnet »Raud» betyr den rødhårete (Rufus). Han ble ridder og riksråd i 1295 og opphøyd til baron før 1302, og det gamle Sudrheim ble Romerikes eneste baroni. Magnus Lagabøter hadde opprettet barontitelen for sine lendermeun i året 1277, og disse dannet en slags høyadel; men hans sønn Håkon den 5te opphevet titelen allerede i 1308, dog således at de som da hadde titelen, skulle få beholde den til sin død. Hva Jon Rauds hustru hette, vet vi ikke.

Flere av Norges fremtredende slekter kan føre sitt stamtre tilbake til ham, og keiser Wilhelm den 2ns gemalinne, keiserinne Augusta Viktoria, nedstammet fra Jon Raud på Sudrheim.

Ved alle viktige statshandlinger i Norge mellom åra 1295 og 1312 sees Jon Raud å ha vært med, så han var den mest fremtredende mann på Romerike i det nevnte tidsrom. At Jon Raud var ansett som en av landets første menn, slutter vi derav at Håkon den 5te i året 1302 ga hans sønn, Haftor Jonson, sin datter Agnes til ekte. Jon Raud var en myndig og mektig mann. Han sees å ha hatt eiendommer på Hedmark og flere andre steder. Han ga »etter kong Håkons råd» Maria kjærke i Oslo 5 ørebol i Baudangir (Bådshaug) og 1 ørebol i Sneisrud, begge to gardar i Eidsvoll, til sjelebot for sin sønn Ivar, som døde i en ung alder.

Henning Sollied

Kildekritiske undersøkelser vedrørende nogen middelalderslekter.

Ved Henning Sollied.

III

Sudrheims-ætten.

2.

I foregående avsnitt er påvist at Sudrheims-ætten fra Romerike efter all sannsynlighet ikke, som hittil antatt, nedstammer fra kongsfrenden Jon av Sudrheim, som nevnes i 1240 og må antas å høre hjemme på Søreim i Sogn. Videre er påvist at Sudrheims-ættens første med sikkerhet kjente mann, baronen hr. Jon Raud Ivarsson, må antas å være dattersønn av lendmannen Alv av Tornberg og Ingeborg Baardsdatter av Reins-ætten.

Den neste opgave som melder sig blir da å søke å fastslå hr. Jon Rauds ukjente fars identitet. At hr. Jon selv var lendbåren kan man på bakgrunn av slektens posisjon trygt ta for gitt. I Haakon Haakonssons saga omtales imidlertid bare en eneste lendmann av navnet Ivar, nemlig Ivar Nef, men han hørte hjemme i Haalogaland, nevnes allerede i 1198 og blev lendmann ved juletid 1217,¹ og kan således ikke komme i betraktning som mulig far av hr. Jon Raud.

For fredstiden 1240—63 er imidlertid sagaens beretning meget lite utførlig, og da det vites at en rekke lendmenn døde ved denne periodes begynnelse, kan man med sikkerhet gå ut fra at flere av kong Haakons fortjente, høiættede menn i denne tid har opnådd lendmannsverdigheten, selv om dette ikke direkte er oplyst i sagaen.

En av de personer som det ligger nær å anta at må være blitt denne utmerkelse tildel er *Ivar av Skedjuhof*, som

¹ Se HT 2 r. IV, s. 175; jfr. henvisningene i Lind: *Personbinamn*, sp. 267.

Haftore Jonson
f.ca 1280 d.1319

Gift

Agnes Håkonsdatter

f.Ca 1290 d. etter 1319

Sverreætta (tidligere antatt av Hårfagres ætt)

- Dagens historikere følger ikke denne kongeslekta lenger tilbake enn til Kong Sverre ca 1150- 1202. Hans sønnesønn Håkon 4 Håkonsson ca 1204-1263 gjorde Norge til et mektig rike i Nord-Europa. Dette blei ført videre av sønnen Magnus Lagabøte konge 1263-1280 og videre av hans sønner Erik 2 Magnusson konge 1280-99 og Hakon 5 Magnusson, konge 1299-1319

Hvem var moren til Agnes?

Hennes navn er ukjent, men ifølge slektsforskeren Lars Løberg 2009 kunne hun være av Hestbøætta.

Utgangspunktet for denne muligheten var at sønnen til Agnes «kongsdatter», Sigurd Haftorsson

i 1342 fikk pavelig brev til å gifte seg med Ingeborg Erlingsdatter av Giske, fordi de var slekt i 4. ledd.

Ifølge katolsk lov var gifte 1. og 2. ledd strengt forbudt og regnet som incest, men 3 og 4. ledd måtte ha Kirkens tillatelse. Adel og kongelige måtte ha pavens tillatelse.

Oversikt

1.ledd: NN IvarsdatterSigurd Ivarsson av Hestbø

Gift med Andres Gregoriussen.....NN Gregoriusdatter

De levde på slutten av 1200-tallet

2.ledd: Gyrid Andresdatter.....NN Sigurdsdatter ca 1290

Gift Vidkun Erlingson av Giske/Bjarkøy.....Håkon Magnussons hertug

3.ledd: Erling Vidkunson av Giske.....Agnes Håkonsdatter f.ca 1290

4.ledd: Ingeborg Erlingsdatter gift 1342 med Sigurd Haftorson

Jon Ivarson Rauds andre barn

Ragndid (Randi) g.m. Torvald Toreson, sysselmann på
Hjaltland (Shetland)

Ivar d. 1309 i et slag mot svenskene i nærheten av
Konghelle, Båhuslen.

Usikre: Tore Tinghatt og Ragnhild Jonsdatter

Havtore Jonssons sønner

1. Jon Havtoreson f. etter 1310 d. etter 1388

G.m.

Birgitta Knutsdotter fra Västergötland

3 kjente barn; Håkon, Ulv og Cecilia

2. Sigurd Haftoreson f. etter 1310 d. før 1393

Gm. (pavebrev 1342)

Ingeborg Erlingsdatter fra Giske

Sigurd Haftoresons barn

1. Håkon Sigurdson f.ca 1350 d. 1407 på Giske
G.m. Sigrid Erlendsdatter fra Losna
2. Agnes Sigurdsdatter av Sørumsund d. etter 1405
G.m. (ca 1380)

Jon Marteinson fra östergötland f. ca 1340 d. etter 1400

3. Cecilia Sigurdsdatter (utenfor ekteskap?)
G.m. Ingjald Guttormsson på O i Vang

Jon Marteinson av Sørum d. før 1405
g.m. Agnes Sigurdsdatter d. etter 1405

Barn:

1. Sigurd Jonsson av Giske d. 1453 g.(ca1440)m. Filippa datter
av grev Hans von Eberstein, Pommern. Barn:«Junker Hans»
2. Magnus Jonsson d. før 1409 barnløs på Sørum
3. Katarina Jonsdatter g. før 1409 d. ca 1455 g.m. Alv Haraldson
Bolt d. 1412
4. Ingeborg Jonsdatter, nevnt ugift 1409, gift 1411 (Olav
Håkonson av Nesøya)

Sigurd Jonsson f.ca 1390 d. 1453

- Riksråd fra 1434
- Stattholder 1449 under Kristian 1 av Oldenburg til sin død.
- Det norske stattholderembetet blei formalisert 1574 og avsluttet 1771 (egentlig avsluttet 1739)
- Hadde først Sørumsund som setegård, flyttet ca 1417 til Giske som blei hans setegård fram til hans død
- Sønnen Hans f.ca 1440 d. antagelig 1466

Arvingene av Sørum-Giske godset etter «junker Hans» ca 1470

- *Agnes Sigurdsdatter av Sørum (Sudreim) og hennes datterdøtre;*
-
- Agnes Alvsdatter gm. Knut Jönsson av adelslekten Tre Rosor
- Gro Alvsdatter gm. Mats Jakobson av slekten Rømer
- Gudrun (Olavsdatter) 1.gm. Erland Eindridson av Losna d.før 1458.
Hun 2. gm. Jon Svaleson Smør på Nessøya etter 1458
-
- Alle disse arvingene var døde før det endelige skiftet etter junker Hans i 1490. Deres barn var de som sto for sjølve arveoppgjøret.

Hovedarvingene 1490

- Alv Knutson (Tre Rosor) d.ca1496 gm enke fru Magnhild Oddsdatter av Finne, frue til Grefsheim, Nes på Hedemarken, pluss Alv Knutsons brødre bosatt i Sverige.
- Otte Matsson d.ca 1510 g. fru Ingeborg Lydersdatter (van Bergen) foreldre til «Fru Inger til Austrått».
- Fru Sigrid Erlandsdatter gm. Bo Flemming til Nesøya (levde 1501)og hennes søster fru Inger Erlandsdatter d. 1526 g.m. Arald Kane, levde 1491.
-
-

Astrid Marie Mellem Johnsen.

Masteroppgave 2014 U i T

Institutt for historie og religion.

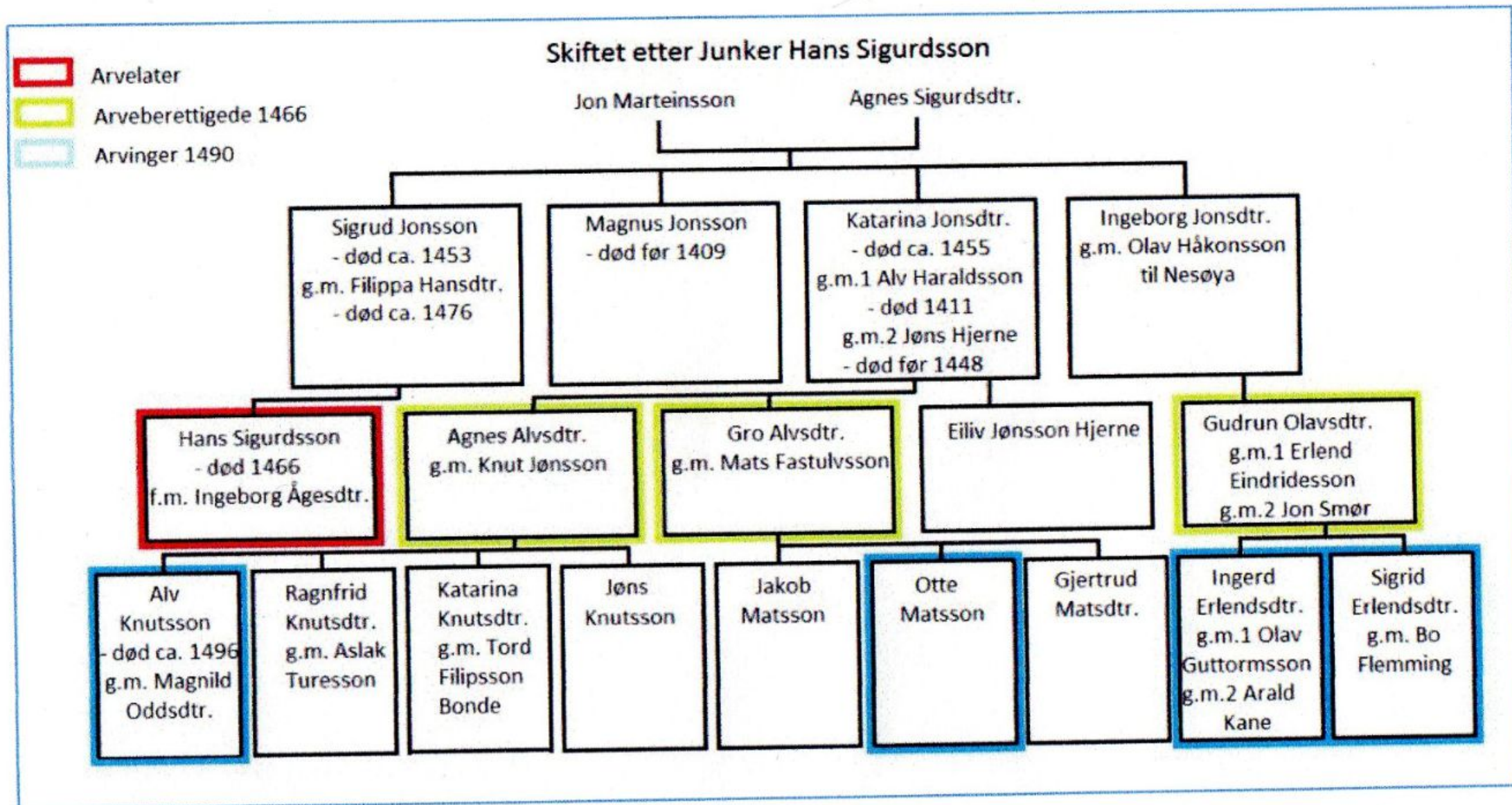
Bjarkøy-ættas etterkommere: ca. 1250 - 1605

Arv, eiendomsoverføring og ekteskap

Astrid Marie Mellem Johnsen
Masteroppgave i historie – Mai 2014

Oversikt hvor arven gikk hen:

Alv Knutson

- Giftet seg ca 1455 med den rike enka Magnhild Oddsdatter Finne som i 1490 bodde på herresete Grefsheim , Nes på Hedemarken.
- Kjente barn: Odd d. ung, Knut d. 1502 og Karine d. 1537 ugift på Grefsheim
- Knut Alvson var g.m. Gørvil Eriksdotter Gyldenstjerna. Det var deres datterdatter Gørvil Fadersdatter som arvet dette godset etter sin grandtante Karine på Grefsheim

Otte Madsen av slekten Rømer
Mest kjent som faren til fru Inger til Austrått

Ingjerd og Sigrid Erlands døtre av Losna ætt.

- Sigrid g.m. Bo Flemming til Nesøya, Asker, levde 1501 (norsk riksråd).
- Ingjerd, mest bosatt i Bergen, levde helt til 1526 «meget gammel» og var gift to ganger, men fikk ingen arvinger.
- Eneste arving til Nesøya var deres dattersønn Otte Holgersen Rosenkrantz far til den mer kjente Erik Ottesen Rosenkrantz 1519-1575.

Christian Rantzau 1684-1771

En av de mange etterkommerne av Sudreimsætta.